

Asia: VN/3049/2021

Lausuntopyyntö opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

Lausunnonantajan lausunto opettajarekisteriä ja opettajatiedonkeruuta koskevasta selvityksestä

1) Opettajarekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin tuottamiin hyötyihin ja rekisterin käyttötarkoituksiin. Onko rekisterin hyödyt ja käyttötarkoitukset kuvattu selvitysraportissa onnistuneesti ja eri tahojen tarpeet ja näkökulmat huomioiden? (Ks. raportin luku 6, osin myös luku 7).

Opettajarekisteriä koskeva selvitys kuvaa ansiokkaasti rekisterin perustamisesta koituvia hyötyjä kattavasti oleellisten sidosryhmien ja heidän näkökulmiensa kannalta. Näkemykseni mukaan rekisterin keskeisin hyöty liittyy luotettavan ja ajantasaisen tiedon tuottamiseen opettajien osalta. Tälle tiedolle on tarvetta muun muassa julkisella sektorilla sekä tutkijayhteisössä. Opettajarekisteri tukee nykyistä opettajatiedonkeruuta paremmin esimerkiksi koulutustarpeiden ennakointia ja lasten oikeuksien ja tasa-arvon toteutumisen arviointia.

Tutkijoiden keskuudessa on pitkään tiedostettu opettajia koskevan rekisteritiedon puute. Nykyisten aineistojen pohjalta on esimerkiksi vaikea yhdistää opettajaa oikeaan kouluun, puhumattakaan oikeaan luokkaan tai ryhmään. Suomi on tunnettu laadukkaista kouluistaan ja opettajistaan. Tutkijoiden kannalta on kuitenkin ongelmallista, että tärkeitä opettajiin liittyviä tutkimuskysymyksiä ei voida tutkia puutteellisten aineistojen vuoksi. Tästä koituu haittaa sekä suomalaisen koulujärjestelmän kehittämiseksi että tutkimustiedon tuottamiselle kansainväliseen käyttöön.

2) Opettajarekisteriin liittyvät haasteet: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisteriin liittyviin haasteisiin. Onko opettajarekisteriin ja sen perustamiseen liittyvä haasteet huomioitu selvityksessä onnistuneesti? (Ks. osin luvut 6, 8 ja 9)

Rekisterin perustamiseen liittyvät haasteet, kuten riskit ja kustannukset, ovat huomioitu raportissa onnistuneesti.

3) Opettajarekisterin kohderyhmät ja vaihteellinen eteneminen: Pyydämme kommentteja raportissa esitettyihin opettajarekisterin kohderyhmiin ja vaihteelliseen etenemiseen. Jos opettajarekisteri perustetaan, mitkä kohderyhmät opettajarekisterin tulisi kattaa, mitä koulutusasteita sen tulisi koskea?

Miksi? Onko selvityksessä esitetty opettajarekisterin perustamisen vaiheistaminen tarkoituksenmukaista? (Ks. luku 7)

Selvitysryhmä esittää perustellusti rekisterin vaiheittaista etenemistä alkaen esi- ja perusopetuksesta sekä lukiokoulutuksesta, joissa opetustehtävät ja kelpoisuudet ovat selkeimmin määriteltäviä. On kuitenkin tärkeää, että rekisteri kattaa kaikki koulutusasteet ja kohderyhmät mahdollisimman hyödyllisen rekisterin aikaansaamiseksi. Esimerkiksi koulutustarpeiden ennakoinnin tai tutkimuskäytön pohjalta ei ole mielestäni perusteltua rajata mitään koulutusastetta rekisterin ulkopuolelle.

4) Opettajarekisterin sisällöt: Pyydämme kommentteja selvityksessä esitettyihin opettajarekisterin sisältöihin. Mitä tietoja rekisterin tulisi kattaa? (Ks. luku 7.3)

Selvityksessä esitetään rekisterin sisältävän tietoa mm. opettajankelpoisuuden tuovista opintosuorituksista ja, että opettajarekisterin tulisi linkittyä KOSKI-tietovarantoon. On tärkeää, että rekisteri otetaan käyttöön sisällöltään sellaisena kuin selvityksessä on ehdotettu. Muuten rekisterin hyödyt jäävät vähäisemmiksi eikä sillä välttämättä voida korvata opettajatiedonkeruuta.

5) Opettajarekisteriin liittyvät tiedonsaantioikeudet ja tietosuojakysymykset: Pyydämme kommentteja opettajarekisteriin liittyviin tiedonsaantioikeuksiin ja tietosuojakysymyksiin. Pitäisikö opettajarekisterin tietojen saatavuus organisoida jotenkin toisin kuin mitä selvityksessä esitetään? (Ks. erityisesti luku 9.5; osin myös muut luvun 9 alaluvut)

Ei kommenttia.

6) Opettajarekisterin kustannukset: Pyydämme kommentteja rekisterin perustamiseen ja ylläpitoon liittyviin kustannuksiin. Onko opettajarekisterin kustannukset kuvattu selvityksessä onnistuneesti? Millaisia selvityksen ulkopuolelle jääneitä kustannuksia opettajarekisterin perustamisesta ja ylläpidosta voi aiheutua? (Ks. pääasiassa luku 8.1)

Selvitysraportissa tiedostetaan kustannuksien arviointiin liittyvän huomattavaa epävarmuutta, mutta hyödyntämällä tietoa aiempien rekisterihankkeiden kustannuksista saadaan aikaan suhteellisen luotettava arvio.

7) Vaihtoehdot rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle: Pyydämme kommentteja vaihtoehtoista rekisteripohjaiselle tiedonkeruulle. Onko esityksessä huomioitu riittävän kattavasti muut vaihtoehtoiset tavat tiedonkeruulle? Olisiko selvityksessä esitetylle opettajarekisterille toimivaa vaihtoehtoa, joka tuottaisi tarvittavaa tietoa opettajista? Miten nykyistä kolmen vuoden välein toteutettavaa opettajatiedonkeruuta tulisi kehittää nykyisiä ja tulevia tietotarpeita vastaavaksi? (Ks. pääasiassa luku 8.3, myös 3.4)

Opettajarekisterin perustaminen tuottaa luotettavaa, kattavaa ja ajantasaista tietoa liittyen opettajiin. Nykyinen opettajatiedonkeruu kärsii puutteista, joista merkittävin on siihen liittyvä huomattava vastauskato. Tämä vastauskato ei ole satunnaista, mikä johtaa mm. tiettyjen opettajaryhmien aliedustukseen otoksessa. En näe opettajatiedonkeruun kehittämistä kannattavana opettajarekisterin käyttöönoton sijasta. Opettajatiedonkeruun kehittämisestä koituisi myös väistämättä kustannuksia, mutta saatavat hyödyt jäisivät huomattavasti rekisteriä

vähäisemmiksi eikä vastauskadon ongelma siltikään häviäisi, ellei kyselyyn vastaamista voitaisi velvoittaa.

8) Muut mahdolliset huomiot opettajarekisteriselvitykseen liittyen

-

9) Kannatatteko selvityksessä kuvatun opettajarekisterin perustamista?

Kyllä

Ollikainen Jani
Työn ja talouden tutkimus LABORE